

Obsah

Z posudku recenzenta	VII
Předmluva	IX
Úvod	XIII
Zkratky použité v textu	XVII
1. Nový regionalismus – teoretické přístupy a vymezení	1
1.1 Obecné vymezení regionalismu	1
1.1.1 Co je „regionalismus“?	1
Regionální integrace a její motivy	1
Podstata regionalismu	2
Region jako základ regionalismu	5
Formy regionalismu – rozdíl mezi regionalismem a regionalizací	7
Kritéria členění regionálních integrací (seskupení)	12
Regionalismus v geografickém slova smyslu – tři centra světové ekonomiky	15
Vývojové etapy regionalismu	16
„Starý“ a „nový“ regionalismus	17
1.1.2 V čem spočívá nová kvalita „nového“ regionalismu?	18
Příčiny rozmachu „nového“ regionalismu	18
Podstata „nového“ regionalismu – rozdíl mezi „starým“ a „novým“ regionalismem	19
Transregionalismus, interregionalismus, subregionalismus ..	23
Celokontinentální regionální uspořádání	25
1.1.3 Čím se odlišují „nový“ regionalismus a regionální rozvoj? ..	26
Rozdílnost v úrovni zkoumání a teoretické disciplíně	26
Dopady regionální integrace	28
Hluboká integrace a regionální rozvoj	32
1.2 Teoretické přístupy k regionální integraci	34
1.2.1 Regionalismus a politologické teoretické směry	34
Členění a základní charakteristika	34
Funkcionalismus	35
Neofunkcionalismus	37
Intergovernmentalismus	39

1.2.2	Regionalismus a ekonomické teorie	40
	Členění a základní charakteristika	40
	Teorie celní unie	40
	Teorie optimální měnové oblasti	43
	Teorie fiskálního federalismu	44
1.2.3	Vinerovy a Meadeho modely ekonomické integrace a faktory ovlivňující její efektivnost	46
	Základní Vinerův model	46
	Rozšířený Vinerův model	48
	Meadeho modely – model „malé unie“	50
	Meadeho model „malé unie“ s částečným odklonem obchodu ..	51
	Meadeho model „velké unie“	55
	Balassův kritický dodatek	55
	Nové teorie regionalismu	57
1.3	Globalizace a regionalismus	59
1.3.1	Globalizace v historické perspektivě	59
	Podstata a příčiny globalizace	59
	Vývoj procesu globalizace	62
	Způsoby měření ekonomické globalizace a jejich limity	67
1.3.2	Vliv globalizace na postavení národního státu	73
	Národní stát a vestfálský systém mezinárodních vztahů	73
	Hyperglobalizace	77
	Nový medievalismus	78
1.3.3	Liberalizace, regionalismus a multilateralismus	80
	Liberalizace a její tři úrovně	80
	Realistické koncepce regionalismu v globalizujícím se světě ..	82
	Regionalismus a multilateralismus	86
	Otevřený regionalismus a globalizace	93
2.	Nový regionalismus – reálný jev ve světové ekonomice	97
2.1	Směrem ke „globálnímu“ regionalismu?	97
2.1.1	Geografické rozložení regionalismu	97
	Východisko: RTAs registrované u WTO	97
	Euro-středomořský region	98
	Východní Evropa a Střední Asie	103
	Asijsko-tichomořský region	105
	<u>Americký region</u>	107
	Subsaharská Afrika	109
	Globální charakter regionalismu	110
2.1.2	Od regionální k transregionální integraci	112
	Multilaterální transregionalismus	112
	Bilaterální transregionalismus	115
	Transregionální fóra	116

2.1.3	Celokontinentální integrace a subregionalismus	118
	Evropa	119
	Asie a Tichomoří	119
	Západní polokoule	121
	Afrika	125
	Globální regionalismus napříč regiony	127
2.2	Směrem k novým formám regionalismu?	128
2.2.1	Od mnohostranné integrace k integraci dvoustranné	128
	Mnohostranná regionální integrace	128
	Bilateralismus	131
	Regionální integrace a jedna další země	138
	Regionální integrace a skupina zemí	141
	Interregionální integrace	142
2.2.2	Společné rysy regionálních integrací: severo-jihní integrace – nejdynamičtější segment regionalismu	143
	Východisko: členění zemí z hlediska metodiky UNCTAD	143
	Hlavní rysy severo-severní integrace	145
	Hlavní rysy jiho-jihní integrace	149
	Hlavní rysy severo-jihní integrace	153
	Cesta do budoucna	156
2.2.3	Od „mělkého“ k „hlubokému“ regionalismu	157
	Posun v tradičně chápaných formách ekonomické integrace	157
	Kritéria identifikace regionálních seskupení	158
	Preferenční obchodní zóny	159
	Zóny volného obchodu	162
	Celní unie	164
	Komplexní zóny volného obchodu	167
	Společný trh a hlubší formy integrace	170
	Prohlubující se charakter regionální integrace	174
2.3	Vybrané trendy nového regionalismu v přístupech USA a Japonska k regionalismu v Severní Americe a asijském Tichomoří	176
2.3.1	Unilateralismus, regionalismus a multilateralismus na příkladu USA	176
	Geneze regionálních přístupů USA po 2. světové válce	176
	NAFTA: mezník v postupu regionální integrace USA	178
	FTAA: pokus o nový regionální model integrace v americkém makroregionu	180
	Nový regionalismus: implikace pro USA a globální liberalizaci	183
2.3.2	„Mělká“ a „hluboká“ integrace v Asii a asijském Tichomoří	185
	Geneze regionálních přístupů Japonska po 2. světové válce	185
	ASEAN: vznik a rozvoj integrace ve východoasijském regionu	186

	Hodnocení a perspektivy východoasijské ekonomické integrace	190
	„Mělká“ a „hluboká“ integrace v regionu	193
3.	Nový regionalismus a Evropská unie	195
3.1	Ohrožuje nový regionalismus „nejhlubší“ regionální integraci ve světě?	195
3.1.1	Evropský region v kontextu druhé a třetí vlny regionalismu ..	195
	Evropa a Evropská unie – region sui generis	195
	Úspěšný rozvoj a kvantitativní expanze bez kvalitativních proměn governance	197
	Požadavek komplexnějších impulsů uvnitř členských států EU i na úrovni komunitární	198
3.1.2	Nové výzvy: Evropská unie v ohrožení?	199
	Nové výzvy – nová etapa ve vývoji Evropské unie	199
	Nová rizika prohlubování i rozšiřování evropské integrace ..	201
	Diferencovaná integrace jako východisko?	203
	Neregulované rozšiřování členské základny EU?	205
3.1.3	Ekonomicko-sociální a institucionální adaptace evropského regionu – EU na pozadí rozšíření po roce 2004	207
	Vliv prvního východního rozšíření na ekonomicko-sociální postavení EU	207
	Zpráva Amatovy skupiny	209
	Sapirova zpráva	210
	Zpráva skupiny Wima Koka	214
	Verhofstadtova zpráva	215
	Kudy dál, Evropo?	217
3.2	Evropská unie a subregionalismus	217
3.2.1	Evropská unie jako zastřešující integrace	217
	Dominance EU při existenci alternativního řešení	217
	Evropský subregionalismus a východní rozšíření (rozšiřování) EU	218
3.2.2	Charakteristika jednotlivých typů subregionální integrace s účastí členů EU	221
	Čistě subregionální integrace	221
	Periferní subregionální integrace v evropském regionu	224
	Periferní subregionální integrace přesahující hranice Evropy	231
3.2.3	Vztah subregionální integrace – EU a jejich budoucnost	232
	Evropská unie a subregionální seskupení	232
	Budoucnost subregionální integrace v Evropě	234
3.3	Vnější ekonomické vztahy EC/EU a jejich umístění do forem regionálního uspořádání	236

3.3.1	Celkový přehled a typologie dohod ve vnějších vztazích EC/EU	236
	• EU a nový regionalismus: vzájemné ovlivňování	236
	Postavení EU v mezinárodních obchodních vztazích	237
	Komplexní systém vnějších dohod EU	240
	Forma integrace	240
	Hloubka regionalismu	243
	Počet smluvních stran	245
	Charakter účastníků dohod	246
	Geografický rozsah dohod	247
3.3.2	Intezivní procesy regionální integrace ve vnějších vztazích	
	EC/EU v evropském regionu	248
	Přehlednost integračních pravidel: nástroj prosperity a pokroku	248
	Proces rozšiřování EU	249
	Lucemburský proces	252
	Barcelonský proces	256
	Evropská sousedská politika	257
3.3.3	Transregionalismus ve vnějších vztazích EC/EU	258
	Nové trendy v evropském transregionalismu	258
	Transregionální fóra	259
	Biregionální a interregionální dohody	261
3.4	Hluboká integrace a regionální rozvoj na příkladu Evropské unie (náčrt problému)	263
3.4.1	Prohlubování integrace v Evropské unii	263
	Vliv regionalismu na regionální rozvoj	263
	Pojem „region“	265
3.4.2	Hluboká integrace a regionální politika	266
	Vliv integrace na regionální nerovnosti v EU	266
	Regionální politika EU a koheze	267
4.	Nový regionalismus v Evropě a Česká republika	269
4.1	Smluvní základ vnějších ekonomických vztahů ČR s nečlenskými zeměmi EU po zahájení předvstupního procesu a jeho změna na počátku přistoupení ČR k EU	269
4.1.1	Základní rysy zahraničně obchodní smluvní politiky České republiky před a po vstupu do Evropské unie	271
	Zahraněčně obchodní smluvní politika ČR před vstupem do EU	271
	Hlavní změny ve smluvní politice ČR po vstupu do EU	273
	Právní charakter obchodních dohod a smluv EC/EU	275

	Proces zabezpečování souladu mezinárodně právních závazků ČR se závazky vyplývajícími z jejího členství v EU . . .	277
	Přístup ČR ke smluvní politice EU a k liberalizaci obchodu mezi EU a třetími státy	280
4.1.2	Preferenční obchodní dohody České republiky před a po vstupu do EU	281
	Změny ve smluvních vztazích ČR s členskými státy EU	281
	Preferenční obchodní dohody ČR s nečlenskými státy EU	283
4.1.3	Nepreferenční obchodní vztahy České republiky před a po vstupu do EU	289
	Vztahy s vyspělými mimoevropskými partnery	289
	Smluvní vztahy s ostatními evropskými zeměmi	291
	Obchodní vztahy s rozvojovými a ostatními státy	292
	Jednostranné a mnohostranné preference poskytované ČR po r. 2005	294
	Shrnutí prvních dopadů změn v obchodních dohodách, resp. vstupu do Evropské unie, na zahraniční obchod České republiky	295
4.2	Zbožové toky v předvstupním období a na počátku přistoupení k EU	297
4.2.1	Zahraněční obchod ČR před vstupem do EU	297
	Postavení České republiky v mezinárodním obchodu a obchodu Evropské unie	297
	Vývoj zbožových toků České republiky v letech 1993–2005	300
	Další významné změny a trendy v zahraničním obchodu ČR na počátku 21. století	303
4.2.2	Teritoriální a komoditní struktura zahraničního obchodu ČR . .	305
	Teritoriální struktura zahraničního obchodu České republiky	305
	Komoditní struktura zahraničního obchodu České republiky	309
4.3	Přílohy	313
	Závěr	319
	Literatura	323
	Seznam obrázků	339
	Seznam tabulek	341
	Rejstřík	345